

Knygą skiriu visiems kailams, herietoms, beverlėms,
neitams, lukams ir tomams. Kaskart pabudę
galite rinktis iš naujo.

**OUT OF ALL THE THINGS
I HAVE LOST,
I MISS MY MIND THE MOST¹.**

Mark Twain arba **Ozzy Osbourne**

(visada gali pasirinkti)

¹ Iš visų dalykų, kuriuos pamečiau, labiausiai pasigendu savo proto (vert. autorės).

Jeigu kas būtų sakęs, kad Vikeryje ims dėtis tokie dalykai, būčiau pamaniusi, jog prisižiūrėjo per daug filmų. Matote, kaip yra: nieko, kas būtų verta filmo, Vikeryje nenutikdavo. Joks vikeriškų šaknų turintis aktorius neišpopuliarėjo Holivude. Po skyrybų čia niekas nesiplėšė dėl vaikų, o paklibinus svetimų namų rankeną šeimininkė paslaugiai atkišdavo lėkštę dar garuojančių sausainių. Prieš kelerius metus net policijos komisariatą iškėlė už gero šimto kilometrų, į Bruką. Mūsų gatvėmis patruliai pervaziuodavo kokį kartą per mėnesį. Kam? Kad nepamirštume, kaip gerai gyvename, sako mama, nors aš ir turbūt visa kita nepilnametė Vikerio dalis manome, jog policijos automobiliai Vikeryje tiesiog nedera. Juo labiau Brukas ir dydžiu, ir gyventojų skaičiumi mažai tesiskiria nuo mūsų miestelio, tarsi sukurto tam, kad jame nieko niekada nenutiktų. Tai ir kartojo mama, kai klausdavau, kodėl turime į jį kraustyti.

Vikeris buvo septynių tūkstančių nuosavų namų miestelis, skirtingų rūšių tujų gyvatvorėmis padalintas į nedidelius stačiakampius, kuriuose vietos turėjo būti lygiai tiek, kad užtektų namui, nedideliam gėlynui, gal kokioms sūpynėms. Sodinkystei Vikeryje buvo ne vieta, kaip ir platesnėms nei dviejų juostų gatvėms. Dar čia buvo žiedinė sankryža, gimnazija, vidurinė mokykla, dvi pradinės ir keturi darželiai. Biblioteka. Savivaldybės aikštė. Visai nieko parkas, be plytelių, bet su daug medžių. Prekybos centras. Jokios jūros, upės ar ežero. Gyventojams to visai užteko, nes, kaip sako mano mama, jie puikiai suprato, kad geriausi dalykai nutinka ne ten, kur beribės galiybės, o žmogaus viduje.

Prieš pamoką mane užkalbino Beverlė. Kaip ir kiekvieną pirmadienį, laukėme ponios Robertos Roberts-Robertson (aha, pirmąkart išgirdusi aš irgi pagalvojau apie jos tėvus) prie šimtas šešiolikto kabineto kairiausiam erdvaus puslankio formos koridoriaus krašte. Beverlė priklausė grupei, kuri į klasę sueidavo paskutinė ir rinkdavosi koridoriaus dešinėje. Aš laukdavau kuo arčiau durų, kad vos joms prasivėrus galėčiau įsmukti į klasę.

Štai ir Beverlė. Delnu perbraukia per kėdę šalimais, bet persigalvojusi klesteli ant stovinčios tolėliau. Nors atstumas tarp mūsų nemažas, dar padidinu jį, pasislinkdama arčiau kėdės krašto: niekada negali žinoti. Beverlė kvepia rožėmis. Girdėjau tuos iš jos grupės sakant, kad smirdi kaip boba, nors iš tikrųjų tai kvapas fantastiškas. Bet ne jis surakino judesius. Negalėjau atitraukti akių nuo jos veido.

Beverlės antakiai, pasirodo, visai ne natūraliai juodi: kairiojo spygelyje išdavikiškai pripieštas brūkšnelis, o nosies nugarėlė nusėta smulkiais juodais taškeliais. Pablizginta ten, kur reikia. Patamsinta taip, kad išryškėtų skruostikauliai. Pajutau, kaip seilė nuvarvėjo prasivėrusių lūpų krašteliu. Staigiai atsitraukiau nuo Beverlės kuo toliau, nepašokdama nuo kėdės, įsitempusios rankos gniaužė medžiaginį maišelį su knygomis. Smegenys dar nespėjo suvokti, kas atsitiko, bet raumenų atmintis suveikė akimirksniu. Beverlės delnas taip ir sustingo ore man priešais veidą.

– Kas tau?

Nevemk. Neapsivemk tik. Ji tiktai pamojavo. Pamojavo.

Beverlės rankos vėl atsidūrė ant kelių. Maniškės kiek aprimo.

– Sustingai kažkaip, galvojau, priepuolis gal ar ką.

Beverlės akys lakstė į šonus, pirštai tikrino, ar visi žiedai savo vietose. Vis dar bandžiau susitarti su spazmuojančiu skrandžiu.

– Klausyk, emmm...

Turėjau sukūrusi šimtus variantų, ką jai pasakyčiau, jei tik galėčiau, o kai ta galimybė teikėsi atsirasti, žnaibiau sau koją, kad skausmas kaip nors permuštų pykinimą. Gerai žnaibiau, ašaros net tryško. Va tada ir nutiko vienas tų Vikeryje nenu-tikdavusių dalykų: Beverlė stvėrė mane į glėbį taip greitai, kad net raumenys nespėjo suprasti. Rankomis surakinusi pečius, glostė man, ačiū Dievui, šįryt ištrinktą galvą ir kartojo, kad aš vargšė vargšėlė, ji net neįsivaizduojanti, kaip jaučiuosi. Ne-labai galėjau pajudėti, tik akys sukiojosi į šalis, ieškodamos atsakymo.

Jeigu čia būtų kuris kitas iš jų grupės, būčiau nusiplovusi, tam dar nespėjus prisėsti. Bet Beverlė... Ji niekada nepriklausė Dešiniams šimtu procentų – kartais kalbėdavosi ir su kitais. Rankoje išplito nepažįstamas jausmas priglusti jai prie nuga-ros. Nespėjau. Beverlė pasimuistė, atkabino rankas ir vogčiom žvilgtelėjo į ją stebinčius Dešiniuosius.

– Em... Herieta?

Dešinė jos akis prisimerkė, kairys antakis išsiritė. Vienoje klasėje mudvi mokėmės nuo pirmojo skambučio, o ji pasitiks-lino mano vardą. Žvilgtelėjau į Dešiniuosius. Ko gero, nežinoti kitų vardų – viena jų taisyklių.

Absurdas. Nesąmonė. Ir visgi.

Ir aš padaryčiau bet ką, kad galėčiau tampytis, įsikibusi į paranę Tomui arba Lukui. Kad galėčiau spjaudyti suseilėtus popieriukus kitiems į plaukus, o ne būčiau apspjaudyta pati.

Aha, žinau, pamanėte, kai į tave spjaudo apčiaumotus po-pieriukus, turėtum linkėti tiems spjaudytojams bloga arba, jei esi prie religijos, gerai už juos pasimelsti. Bet aš neapykantos

jiems nejaučiu, net priešingai – kone kasnakt sapnuoju esanti viena iš jų, ir tai būna sapnai, iš kurių nesinori pabusti.

– Herieta, Herieta... Jeigu mes, – Beverlė linktelėjo į mus stebinčių Dešiniųjų trijulę, – galime tau padėti, nežinau, sakykim, surasti jį ar ką, tu mums sakyk, gerai?

– Ką?

Beverlė nejaukiai pasirangė ant kėdės.

– Na žinai, Tomo tėtis anksčiau dirbo nuovadoje, vis dar turi ryšių.

Nenorėjau išsiduoti, kad nenutuokiu, apie ką ji kalba. Žvilgtelėjau į Dešiniuosius. Akys spigina į mus. Geras ženklas. Be to, čia jiems būtų per mažai žiūrovų – ne jų aplinkybės. Ne, tai nėra eilinis prisiknisisimas.

– Mes jį rasime, Herieta, tikrai, – Beverlės ranka kiek negrabiai spustelėjo man petį. – O jis tau nieko nesakė? Na žinai, kur eis, ką darys? Tomas sako, policija nieko nežino, bet negali žmogus taip iš niekur nieko dingti, supranti? O gal ką nors neįprasto pastebėjai? Ką nors?

Kailas. Štai kas čia vyksta. Rankas vėl sutraukė. Šįkart su skausmu. Kartais taip nutikdavo, kai neišveždavo galva.

Papurčiau rankas, kartu, matyt, ir galvą. Beverlė atsiduso ir ilgais smailiais nagais pasikrapštė smilkinį, meistriškai neužkliudydama pripaišyto antakio.

– Na, tai jei ką prisiminsi, – atsistojo, – mes toje pačioje klasėje.

– Jau devynerius metus.

Dažnai mintyse su jais kalbėdavau, ginčydavausi, klausdavau, įsprausdavau atsakymus į jų lūpas, pasiteisinimus, atsiprašymus. Niekada garsiai, nors taip norėdavau, kad išgirstų. Beverlės veidas staiga priartėjo kaip pro didinamąjį stiklą. Vėl susitraukiau. Negalėjau patylėti? Būtent dabar! Kai pirmą kartą pamačiau ją iš taip arti. Beverlės žvilgsnis nukrypo į duobutę

mano smakre, kurią prisidengti buvo jau per vėlu. Dešiniųjų žvilgsniai klaidžiojo pažemiui, mano širdis ėmė garsiai muštis į šonkaulius.

– Kokius metus?

– Pastaruosius, aš, Kailas... – veblenau.

Beviltiškai pažiūrėjau į Beverlę. Pasiduok. Nusizemink. Neatsikalbinėk. Neprovoquok.

– Herieta?

Man atrodo, net įkvėpti nedrįsau.

– Ką jis darė pastaruosius metus?

Suvokusi, kad Beverlės balsas tebeskamba taip pat ir kad išsisukau – gal ji ne visai išgirdo, pakėliau galvą ir nežinau kodėl ištariau tai, nuo ko viskas prasidėjo:

– Jis raižė bangas.

– Peiliu, smeigtuku, tuo, kas pasitaikydavo po ranka, – pridūriau, pamačiusi, kaip Beverlė vos pastebimai linkčioja pritardama. – Ten, kur atsitikdavo kas nors baisiai liūdno, kai pykdavo...

– Va matai, jau šis tas! Taip ir maniau, kad ką nors žinosi. Susitinkam po pamokų, ir visi nuspręsim, ką galime nuveikti su šia informacija. Čia turi būti kažkoks šiaudas. Taip taip, tikrai! Tu laisva po pamokų, ką?

– Aš? – apsidairiau.

– O tai kas? Juk jį pažinojai geriausiai!

– Aha...

– Tai sutarta. Po pamokų prie paradinių.

Beverlei dar nepriėjus Dešiniųjų, mano rankos ėmė beviltiškai grybščioti medžiaginio maišelio dugną, nieko ten neradus, kojos raketos greičiu šovė prie spintelės, kur palikau kuprinę. Nes ką tik kalbėjau su Beverle. Nes dingo Kailas, o aš niekada gyvenime nebuvau su juo kalbėjusi.

Penktadienį po pirmos pamokos direktorius Janas Saulis suginę visus į sporto salę ir su policijos pareigūnu iš Bruko paskelbė, kad dingo Kailas. Paprašė ką nors apie jį žinančius nedelsiant pranešti. Nuo tada mokykla tapo Kailo garbinimo tvirtove.

Nepastebėjau, kada jis dingo. Kailas mokėsi paralelinėje klasėje, bendrų pamokų mums nebuvo. Ryte nugirdau dvi jo klasiokes kuždantis valgykloje, kad mokykloje jis nesirodė jau porą savaitių, bet niekam nekilo jokių įtarimų.

– Jo gi dažnai nebūdavo, – girdėjau ilgakasę Viktoriją sakant Klementinai. – Sirgo gal, nežinau.

Visi šnabždėjosi, visuose kampuose tik ir skambėjo: Kailas, Kailas, Kailas. Koridoriuose iškabintos mokyklos gyvenimą įamžinančios nuotraukos buvo apgultos galvų ir pirštų, baksnojančių į Kailo veidą jose, nors ne visada pataikydavo į jį. Tačiau ne tai svarbiausia. Svarbiausia buvo, kad Vikerio gimnazijoje pagaliau nutiko kažkas nevikeriško, o to mums visiems ir reikėjo. Nė vienas Vikerio jaunuolis nesvajojo baigęs mokyklą likti čia, perimti tėvų verslą ar pamainą degalinėje. Mums nereikėjo mažo romantiško miestelio. Vikeris mums buvo šūdo krūva, iš kurios norėjome ištrūkti į pasaulį, egzistuojantį filmuose. Ir štai, sakykime, visai netikėtai, dingsta Kailas, Vikeris tampa filmu, o kiekvienas iš mūsų gauname vaidmenį.

Po nutikimo su Beverle pasileidau namo bėgte. Iki pamokų pabaigos liko šešios valandos. Neužteks. Nežinau, kiek laiko reikėtų išsikapstyti iš to, ką pasakiau. Viskas, ką žinojau apie Kailą, tai kad jis mokėsi 9B klasėje, rudenį ir pavasarį pietaudavo mokyklos stadione ant suoliuko ir tomis dienomis, kai

mokykloje nieko nenutikdavo man, tikėtina, nutikdavo jam. Kaip šitai galėtų padėti jį rasti?

Mama sėdėjo virtuvėje prie stalo ir ant baltu glajumi aplieto torto pincetu lipdė mažulytes saulutes. Šūdas. Pamačiusi mane pradėjo valytis rankas į prijuostę.

– Kas čia dabar? Kas nors atsitiko?

– Nieko, em... Blogai jaučiuosi.

Spėjau vos mirktelėti, o mama jau buvo prie manęs. Glaudė dar lipnų delną prie kaktos, čiupinėjo veidą ir kaklą, nors rangiausi, mėgindama išsisukti nuo jos rankos. Reaktyvinė moteris, ne kitaip.

– Nieko man nėra, šiaip, pykina. Prigulsiu, ir praeis. Tikrai, – kaip serganti, patikinau gerokai per energingai.

Mama atlaisvino plotelį prie stalo, atitraukė kėdę ir vis tiek įkišo termometrą į pažastį. Termometras, aišku, nieko neparodė, bet tai ją tik pakurstė.

– O kas darosi? Skauda ką nors?

– Nea, silp...

– Ką valgei šiandien?

– Nie...

Būtų privertusi išvardinti visus ingredientus iki „E“ sūrelio glaiste, todėl nusprendžiau, kad bus greičiau pameluoti dar kartą. Nereikėjo.

– Kaip tai nieko? Tai dėl to ir bloga.

Priešais išdygo lėkštė mano mėgstamiausių lašišų suktinukų iš netoliese esančios kavinės. Tiksėjo brangios minutės, bet ginčytis būtų dar brangiau. Gerai bent kad mūsų namuose kalbėti pilna burna prieštaravo taisyklėms, todėl tik klausiau mamos pasakojimo apie užsakymą krikštynomis, kurioms lipdė tą tortą. Ir kad kitam užsakymui greičiausiai nueis visa naktis. Nusibraukiau rankove maisto likučius nuo lūpų, praskalavau indus ir sumečiau į indaplovę.

– Geriau? – Mamos kaktoje vis dar įsirėžusi susirūpinimo raukšlė.

Abejingai gūžtelėjau pečiaus.

Mama pasišovė palydėti iki kambario. Tik tada, kai keldama kuprinę trūktelėjo už rankenėlės, prisiminiau, kad per tą Beverlę pamiršau susitvarkyti. Rankenėlė nutrūko, kuprinė tēkstelėjo ant plytelių, pasigirdo dūžtantis stiklas. Kodėl ji negalėjo užsimesti tos kuprinės ant pečių, kaip visi normalūs žmonės?

– Kas per šū...

Mama žiūrėjo tai į mane, tai į rankoje likusią sukarpytą rankenėlę.

– Nieko, – burbtelėjau, pastvėriau kuprinę ir užsimečiau ant nugaros.

Prie kūno priglundusiame kampe plito blizgi dėmė, į nosį tvoktelėjo konservuotos žuvies kvapas. Mama tik dabar pastebėjo ant kito peties kabantį medžiaginį maišelį su išsišovusiais knygų kampais.

– Kažkas sukarpė tavo kuprinę? Kas čia per kvapas? Kas ten sudužo?

– Nieko, mama, sakau gi, nieko.

– Herieta, kalbėk.

Mamos ranka atsirado man ant peties, bet abi žinojome, kad nekalbėsiu. Nusigėžiau ir užlipusi į savo kambarį trinktelėjau durimis. Laiko turėjau nedaug. Mama visada grįždavo po valandos ir vėl bandydavo mane prakalbinti.

Nulindau į vonios kambarį, numečiau riebaluotus marškinėlius ir kuprinę į vakarykščių drabužių krūvą šalia vonios. Keli lašai indų ploviklio, gerai patrinti, nuskalauti vandeniui, dar kartą patrinti nagų lako valikliu su acetonu; jeigu vis dar dvokia, procedūrą kartoti. Iš vonios išlindau raudonu tvinkčiojančiu šonu. Su purviniais drabužiais ir kuprine susitvarkysiu, kai iškuopsiu didesnę mėšlo krūvą. Įsikuičiau į žydrus patalus,

užsitraukiau antklodę ant galvos ir pirštu baksnojau į medžiaginę jūrą danguje. Bangavo.

Bangos ant mano kambario sienų, ant veidrodžio rėmų, vonios plytelių ir šešių patalynės komplektų buvo vienintelis dalykas, likęs iš Ekervilio, kuriame gyvenau su mama iki mokyklos. Tą pajūrio miestelį už dviejų šimtų keturiasdešimt penkių kilometrų aš mylėjau, bet mama vis tiek krovė mudviejų daiktus į dėžes, nors protestavau ir zyziau. Ji sakė, kad Vikeryje viskas bus kitaip. Ji buvo teisi – viskas čia tikrai buvo kitaip. Gerokai blogiau.

Baksnodama į antklodę virš galvos susitelkiu į tai, kas nutiko mokykloje.

Visos mintys, veiksmai ir įvykiai turi logines sekas.

Prieš porą savaitių dingo Kailas.

Dešinieji nori jį rasti.

Tam, kad rastum Kailą, reikia ką nors apie jį žinoti.

Apie Kailą niekas nieko nežino, nes Kailas buvo nepriklausomas vienišius.

Kas galėtų padėti?

Aišku, kad em... Herieta, kita nepriklausoma vienišė, nes viena pagrindinių išgyvenimo sąlygų gamtoje – priklausyti rūšiai, kitaip tariant, turėti draugų.

Jeigu Karlas Linėjus teisybės, *homo sapiens* turėtų bendrauti su kitais savo rūšies atstovais. Bet protingasis žmogus sukūrė dar vieną klasifikaciją: populiariaji, moksliečiai, sportininkai, šokėjai, muzikantai, vidutinybės, pankai, gotai, reperiai, reiveriai ir dar daug t. t. Klasifikacija be pabaigos, bet nei aš, nei Kailas nepriklausėme kuriai nors jos eilutei. Vienišiai, atsidūrę už klasifikacijos ribų. Nors buvau pirmūnė, gal truputį pankė, patiko filmai, neblogai sekėsi sportas. Nežinau, koks buvo Kailas. Nežinau, ko reikėjo, kad pritaptum, bet abiem to stigo. Būti nepriklausomu vienišiumi anaipol nebuvo pasirinkimas.

Štai kur Dešinieji prašovė. Jie tikriausiai nežino, kad nepriklausomų vienišių išgyvenimo sąlyga – laikytis po vieną. Pažadautina, kuo atokiau vienas nuo kito. Jie turbūt manė, kad mudu su Kailu draugai, todėl galiu būti naudinga. Ar dėl to prie manęs priėjo Beverlė? Ar dėl to jie nori susitikti su manimi po pamokų?

Turėčiau pykti, žinau. Tik ne jausti šitai. Tik ne drugelius, mažomis kojytėmis tapsenančius pilve. Bet... o gal? Gal pagaliau radau atsakymą.

– Herieta?

Valanda praėjo gerokai greičiau. Mama nelaukdavo leidimo įeiti. Kaltai nusišypsodavo ir atsisėdavo ant lovos krašto.

– Kaip jautiesi?

Mamos ranka kėsinosi vėl apčiupinėti visas matomas kūno vietas, tad sulindau dar giliau po antklode. Geriau, mama.

– Mes vis tiek turėsime pasikalbėti.

Ji atsiduso ir timptelėjo savo ir taip per ilgas palaidinės rankoves. Atrodo, reikia tiek nedaug. Išsižioti ir papasakoti, kas nutiko mokykloje. Ką pasakiau Beverlei. Kokią hipotezę iškėliau prieš minutę. Ji nepritartų, bet pasakyčiau, kad tai bus grynai mokslinis eksperimentas. Nes tik baisiai nedori žmonės pasinaudotų kito dingimu, kad susirastų draugų. Ji nepritartų, bet nedraustų – niekada nieko nedraudė. Bet ji žino apie juos, o aš žinau apie ją. Apie tą žvilgsnį, kuriuo ji žino geriau, daugiau, iš esmės – kuriuo ji gailisi.

– Kodėl mes niekada nepriartėjame prie to, kas svarbu?

Žvilgsnį, kuriuo jai gaila manęs.

– Tu gi žinai, kad aš suprantu, kas vyksta. Kodėl nekalbi? Šiandien jie sukarpė kuprinę, kažko ten pripylė – Jėzau, kas ten buvo per kvapas. Ar jie dažnai taip daro? Kada bus gana? Ką jie turi padaryti, kad tau jau užtektų? Ką aš turiu padaryti, kad man leistum padėti?

Mamos žodžiai virto piktomis bangomis, jos dužo po kojomis, pėdos vis labiau grimzdo į smėlį, gilyn, gilyn, darėsi sunku judėti. Ir dar tas vėjas, nuo jūros atnešantis Tomo juoką, kuris, žinojau, tik garsės. Tas dilgčiojimas pirštuose – sugniaužti šaltą metalą. Štai dėl ko niekada nekalbėjau: mokyklą galėjau iškęsti ir pamiršti vos užvėrusi duris, bet namie turėjo būti štilis. Bus.

Mama krūptelėjo, kai pašokau iš lovos. Keista, jos vietoje jau būčiau pripratusi. Patikinau, kad viskas gerai, kuprinę sukarčiau pati per dizaino pamoką, tik nespėjau susiūti spalvotais siūlais, bus labai gražu, pamatysi. O kvapas... Sumurmėjau apie valgytą prieš savaitę sumuštinį su žuvimi, kurio likučiai kažkodėl švinko kuprinėje. Mama sekė mano žodžius, tampydama palaidinės rankoves, net menkiausiu judesiu neišsiduodama, kad nepatikėjo. Pasitikėti buvo dar viena šių namų taisyklė.

Vis dėlto jai užkliuvo, kad prieš valandą silpnumu skundęsis vaikas lyg niekur nieko pareiškia vėl einantis į mokyklą.

– Man tikrai geriau, mama. Ir Beverlė laukia.

Pasigailėjau vos ištarusi vardą. Niekada neišdaviau jų vardų. Bet Beverlė buvo Vikerio populiarumo viršūnėse – etiketę jai priklijuoti neturėjo būti sudėtinga.

– Palauk... Beverlė? Beverlė Beverlė...

Beverlė. Beverlė Beverlė. Einu susitikti su Beverle. Pora mažų kojyčių vėl sutrepsėjo pilve.

– Kodėl tu eini susitikti su Beverle? Herieta, kas per?..

Apsisukau eiti. Galbūt turėjau atsakymą. Niekas nebuvo svarbiau, kaip įsitikinti, kad drugeliai gali išgyventi ilgiau nei dieną. Riešą kelias akimirkas spaudę mamos pirštai pasidavė. Abi žinojome, kad vis tiek išeisiu.

– Tu gi žinai, kad jie nėra vien blogi, – tarpduryje pasakiau. – Geriau už visus tai žinai.